

BÖLÜM 1

TÜRKİYE CUMHURİYETİ KURUCU MECLİSİNİN SPORA YAKLAŞIMI

Fatih DİNÇ¹

GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde spor yönetimi kavramının ortaya korunmasını ve gelişimini, bazı kişiler ve politik olayların etkilediğini söylemek mümkündür. Bu çerçevede Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş sürecinde, teşekkül ettirilen Büyük Millet Meclisi üyelerinin, Türk sporunun varlığına ve gelişimine bir takım etkilerde bulunduğu düşünülebilir. Zorlu bir dönemden geçerken birçok sorunla ya da konuyla baş etmek durumunda kalan bu iradenin spor konusuna nasıl baktığı merak edilmiştir. Türk milleti adına bir irade ortaya koyan Büyük Millet Meclisi üyeleri aldıkları kararlarla birçok konuda etkili oldukları gibi spor konusunda da etkili olmuşlardır. Araştırmada Büyük Millet Meclisi üyelerinin tutanaklara işlenmiş beyanları ve kişisel özellikleri incelenerek bir değerlendirilmede bulunulmaya çalışılmıştır. Bu değerlendirmeler sonucunun Türk spor tarihine ışık tatması amaçlanmıştır.

Bu araştırma ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluş aşamasında, kurucu meclis üyelerinin spor ve spor konulu işlere bakış açılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Büyük Millet Meclisi 1. ve 2. Dönemleri, meclis tutanaklarının incelenerek Büyük Millet Meclisi'nin Türk Sporunun gelişim sürecindeki rolü üzerine bir çalışma yapılmıştır. Araştırmada Nitel araştırma modellerinden doküman incelemesi modeli benimsenmiştir. Doküman analiz, gözlem ve görüşme gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olayları ve algıları doğal ortamlarında bütüncül bir biçimde ele alan nitel araştırma tekniği, sosyal ol-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, fatihdinc@ohu.edu.tr

mişlerdir. Genel kanaat olarak beden eğitimi ve spora askeri esaslardan yaklaşılmış olmasına karşın bazı milletvekilleri ve özellikle Milli Eğitim Bakanlarının bilinçli bir şekilde konuyu ele almaları önemlidir.

Zaman zaman milletvekillerinin farklı fikirler ileri sürmelerine karşın incelenen 1. ve 2. meclis dönemlerinde spor ve beden eğitimi adına olumlu gelişmelere vesile olan kararlar alındığı söylenebilir. Bazen gereğinden fazla spor yaptırıldığı görüşüyle öğrencilerin vakitlerini boşa harcadıkları gibi değerlendirmeler yapılırsa da hükümetin konuya gösterdiği önemi engelleyememiştir. Bu süre içerisinde çıkarılan “Cemiyetler Kanunu” hakkındaki görüşmeler sırasında özerk yapılar kurulmasına yapılan vurgu bu gün dahi spor ve spor federasyonları açısından arzu edilen bir düşünce yapısıdır. Bütün bunların yanında spora boş zaman değerlendirmesi gibi bir yaklaşım olduğu da gözden kaçırılmamalıdır. Bu sebeple çıkarılan vergi kanununda spor sahalarından “özel tüketim vergisi” alınmasına karar verilmesinin olumsuz etkiler bırakmış olma ihtimali varsa da Spor Teşkilatına tanınan seyahatlerde indirimli ulaşım imkânının, sporun gelişimine dönemi itibarıyla çok olumlu katkılar sağladığı düşünülebilir. Milli Eğitim programları bünyesinde Beden Eğitime yer verilmesi konusu sıkça gündeme gelmiş ve karara bağlandığı görülmüştür. Bu süreçte ise diğer ülkelerdeki uygulamalar gündeme gelmiş, bu konuda incelemelerin yapılarak ülkemizde uygulanmasına özen gösterildiği söylenebilecektir.

KAYNAKLAR

- Akbal, İ., & Aslan, T. (2010). *Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Trabzon Mebusu Ali Şükrü Bey Muhalefeti*. Erdem, (58), 45-76.
- Bayramoğlu, N ve Güran, K. (Editörler). (2015) *Gazi Mustafa Kemal: Nutuk*, Kaynak Yayınları, Ankara.
- Çevik, Z. (2010). *Batı Anadolu'da Kavı-yı Milliyeci Bir Aydın: Hasan Basri (Çantay) Bey*, (Kuva-yı Milliye'nin 90. Yılında İzmir ve Batı Anadolu, Uluslararası Sempozyum Bildirileri 6-8 Eylül 2009 II. Kitap 1. Basım), İzmir Büyükşehir Belediyesi, Ankara: BMS Matbaacılık
- Demirel, A ve Sözen, Y. (Editörler). (2019). *Türk Siyasal Hayatı*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3633
- Haklı, S (2018). *Ahmet Ağaoğlu'nun Batılılaşma Düşüncesinde Türkiye'nin Toplumsal Yapısı Ve Kültürel Değişim*. Muhafazakâr Düşünce Dergisi. 15 (54) , 117-141.
- KILCIĞİL. E. *Sosyal Çevre-Spor İlişkileri*, Bağır Yayinevi, Ankara, 1985.
- Mustafa KETEN, *Türkiye'de Spor*, İkinci Baskı, Ankara. 1993. s.8
- Olgun, E. O. (2009). *Ali Şükrü Bey Olayı*. Yüksek Lisans Tez, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü. Ankara.
- Ozankaya, Ö. (1997). *Cumhuriyet Çınarı (3. Baskı)*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

- Pırlanta, İ, (2017). *Hasan Basri Çantay'ın Türk-İslam Kültür Tarihindeki Yeri*, Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (BOZİFDER), 6, 6 (2017/2) ss. 35-54.
- Sarıgüzel, N. (2017). *Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinde Antalya Milletvekilleri (Bi-yografi Ve Faaliyetleri)*, OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 7(12), 205-236.
- Tanfer, V . (1995). *Kâzım Özalp (1882-1968)* . Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi , XI (31) , 163-176 .
- TBMM Zabıt Ceridesi (Tutanaklar), Devre 1, Cilt 27, İçtima Senesi:3, 1. Celse, 22.02.1339 (1923), s.441
- TBMM Zabıt Ceridesi (Tutanakları), Devre:1, Cilt:4, İçtima Senesi (Toplantı Yılı):1, Yetmiş Sekizinci İçtima (78.toplantı), 4.X.1336 (04.40.1920), Pazartesi, s.538
- TBMM Zabıt Ceridesi (Tutanakları), Devre:2, Cilt:14, İçtima Senesi (Toplantı Yılı):2, 1. Celse, 26.02.1341 (26.02.1925) Perşembe, s.370-374, 381
- TBMM Zabıt Ceridesi (Tutanakları), Devre:2, Cilt:15, İçtima Senesi (Toplantı Yılı):2, 2. Celse, 28.02.1341 (28.02.1925) Cumartesi, s.19
- TBMM Zabıt Ceridesi (Tutanakları), Devre:2, Cilt:15, İçtima Senesi (Toplantı Yılı):2, 2. Celse, 07.03.1341 (07.03.1925) Cumartesi, s.223
- TBMM Zabıt Ceridesi (Tutanakları), Devre:2, Cilt:22, İçtima Senesi (Toplantı Yılı): 3, 1. Celse, 11.02.1926 Perşembe, s.155
- TBMM Zabıt Ceridesi (Tutanakları), Devre:2, Cilt:25, İçtima Senesi (Toplantı Yılı): 3, 15.05.1926 Cumartesi, s.138
- TBMM Zabıt Ceridesi (Tutanakları), Devre:2, Cilt:4, İçtima Senesi (Toplantı Yılı):1, Sekseninci İçtima (80.toplantı), 2. Celse, 7 Kânunusani.1340 (07.01.1924), Pazartesi, s.740
- TBMM Zabıt Ceridesi (Tutanakları), Devre:2, Cilt:4, İçtima Senesi (Toplantı Yılı):1, Sekseninci İçtima (80.toplantı), 2. Celse, 7 Kânunusani.1340 (07.01.1924), Pazartesi, s.740, 825-826
- TBMM Zabıt Ceridesi (Tutanakları), Devre:3, Cilt:32, İçtima Senesi (Toplantı Yılı): 4, 21.05.1927 Cumartesi, s.286-288
- TBMM Zabıt Ceridesi, Devre:1, Cilt:4, İçtima Senesi (Toplantı Yılı):1, Altmış dördüncü İçtima (64. Toplantı), 13.IX.1336 (13.9.1920), Pazartesi, s.127
- TBMM Zabıt Ceridesi, Elli Birinci İçtima Devre:1 cilt 20 içtima senesi 3, 10.6.1338 (1922) Cumartesi, sf: 314-315
- Tural, E. (Editör). (2018). *Türk İdare Tarihi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2699
- Türk, R. (2006). *Kâmil Miras'ın Hayatı Eserleri ve Hadisçiliği*. Yüksek Lisans Tez, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslâm Bilimleri Anabilim Dalı Hadis Bilim Dal. Van.
- Üçüncü, S. (2012). *Trabzon Mebusu Ali Şükrü Bey'in Tbbm'nin Birinci Dönemindeki Faaliyetleri*. Yüksek Lisans Tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (10. Baskı)*. Ankara: Seçkin
- Yıldırım, S. Zeynel, B. K. (Editörler). (2010 Haziran). *TBMM Albümü 1. Cilt (1920 – 1050)*. Ankara: TBMM Basın Ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları No: 1,Gökçe Ofset Matbaacılık.